

Парасій-Вергуненко І.М.,
д.е.н., професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та
економічного аналізу,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет ім. Вадима Гетьмана»

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КОМПОНЕНТІВ ВАРТОСТІ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

Розрахунок собівартості і формування вартості освітніх послуг завжди були ключовою проблемою менеджменту вищого навчального закладу. У зв'язку зі зростаючим значенням системи вищої освіти для національної економіки в умовах обмеженості ресурсів державного бюджету підхід до розрахунку собівартості освітніх послуг має бути суттєво удосконалений (змінений) в частині обґрунтування її складових.

Згідно чинної методики, затвердженої в 2013 р. [1] заклади освіти розраховують вартість підготовки за державним замовленням одного кваліфікованого робітника, фахівця, аспіранта, докторанта, слухача за освітньо-кваліфікаційним рівнем, науковим ступенем, спеціальністю, напрямом підготовки, галуззю знань, професією та формою навчання на плановий рік в розрізі таких складових: оплати праці працівників, які забезпечують підготовку одного кваліфікованого робітника, фахівця, аспіранта, докторанта, слухача; нарахувань на оплату праці; витрат на виплату академічної стипендії; витрат на соціальне забезпечення для надання державних пільг та гарантій окремим категоріям учнів, студентів; витрат на оплату комунальних послуг та енергоносіїв у межах встановлених норм споживання; витрат, безпосередньо пов'язаних з навчанням студентів; витрат, опосередковано пов'язаних з навчанням студентів; капітальних витрат; витрат на утримання гуртожитку з розрахунку на одного мешканця гуртожитку, який є студентом, аспірантом, докторантом, слухачем і навчається за державним замовленням; розміру соціальних гарантій, передбачених проектом Державного бюджету України на плановий рік; тарифів на комунальні послуги та енергоносії тощо.

Зупинимось детальніше на тих елементах витрат, які необґрунтовано завищують вартість освітньої послуги, і водночас за своїм функціональним спрямуванням не відносяться до освітнього процесу, а несуть соціальний характер. Зокрема, пропонуємо виключити зі складу витрат такі елементи: витрати на виплату академічної стипендії; витрати на соціальне забезпечення для надання державних пільг та гарантій окремим категоріям учнів, студентів;

витрати на утримання гуртожитку з розрахунку на одного мешканця гуртожитку, який є учнем, студентом, аспірантом, докторантом, слухачем і навчається за державним замовленням; соціальні гарантії; капітальні витрати.

Найбільш дискусійним питанням при обґрунтуванні компонентів вартості освітніх послуг є доцільність включення до їх складу витрат на виплату академічних стипендій та витрат на соціальне забезпечення для надання державних пільг та гарантій окремим категоріям учнів, студентів, тобто соціальна стипендія. Основним аргументом недоцільності включення витрат на виплату академічних стипендій є те, що вони за своєю сутністю не мають прямого відношення до освітнього процесу, а несуть лише мотиваційну та соціальну функцію. Доцільність виключення цих елементів витрат зі складу витрат, що формують собівартість освітньої послуги зумовлена ще й тим, що вони мають інші джерела фінансування.

Аналогічно прямого відношення до освітнього процесу не мають витрати на утримання гуртожитків, що також є аргументом виключення їх із собівартості освітніх послуг. Хоча згідно затверджених ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, вищі навчальні заклади повинні забезпечити студентів гуртожитками на 70% [2], це не означає, що вартість утримання гуртожитків має покриватися за рахунок коштів державного бюджету. Вважаємо, що витрати на цей окремий соціальний об'єкт (утримання гуртожитку) мають покриватися платою за проживання його мешканців, а у разі бажання вищого навчального закладу соціально підтримати студентів, різниця між витратами на функціонування гуртожитку та доходами від оплати послуг проживання, може покриватись за рішенням трудового колективу ВНЗ за рахунок спеціального фонду за його достатності.

Отже, основними елементами витрат, що мають пряме відношення до реалізації освітнього процесу і, відповідно, формують вартість освітніх послуг, мають бути:

- прямі витрати на оплату праці науково-педагогічних працівників з нарахуваннями;
- непрямі витрати на оплату праці педагогічних працівників (обслуговуючого персоналу) з нарахуваннями;
- непрямі витрати на оплату праці адміністративно-управлінського персоналу з нарахуваннями;
- матеріальні витрати, безпосередньо пов'язані з навчанням студентів;
- матеріальні витрати, опосередковано пов'язані з навчанням студентів;
- витрати на оплату комунальних послуг та енергоносіїв у межах встановлених норм споживання.

Отже, науково обґрунтований підхід до формування компонентів вартості освітніх послуг дасть можливість навчальним закладам України оптимізувати витрати на навчальну діяльність, слугує об'єктивною основою для розподілу бюджетних коштів на фінансування освітнього процесу та має стати базою для формування стратегії розвитку вищих навчальних закладів в умовах посилення конкуренції на освітянському ринку.

Література

1. Методика розрахунку орієнтовної середньої вартості підготовки одного кваліфікованого робітника, фахівця, аспіранта, докторанта: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2013 № 346. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/346-2013-п>.

2. Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти. – Постанова Кабінету міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015>.

УДК 657

Петрів І. В.,
аспірантка кафедри бухгалтерського обліку,
Львівський торговельно-економічний університет

КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ВАРТІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Підвищенню рівня конкуренції у напрямку залучення інвестиційних коштів за для розширення діяльності власного підприємства сприяють збільшення кількості акціонерних товариств та розвиток фондового ринку України в цілому. Інвестори, ставлять перед власниками вимогу високого рівня корпоративного управління.

Корпоративне управління допомагає підвищити рівень якості управління ризиками, отримувати стабільні та стійкі доходи і у свою чергу, збільшувати вартість своїх підприємств через призму управління його операційною діяльністю.

Для будь якого підприємства розвиток його корпоративного управління сприймається як фактор збільшення його ефективності та розширення масштабів діяльності.

Євтушевський В.А. відзначає, що корпоративне управління – це управління корпоративними правами, оскільки участь чи володіння корпоративними активами сьогодні є масовим соціальним явищем у всьому